

Ügyszám: NAIH/2018/6647/2/J
Ügyintéző: dr. Kelemen Báborka

dr. László Adrienne
főosztályvezető részére

Magyar Nemzeti Bank
Tőkepiaci és Pénzmosási Jogérvényesítési Főosztály

laszload@mnbb.hu

Tisztelt Főosztályvezető Asszony!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény végrehajtásának az MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól szóló MNB rendelet véleményezésre megküldött tervezetéhez (a továbbiakban: Tervezet) a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő joggal összefüggésben az alábbi észrevételt teszi:

1. A Tervezet 3. § (2) bekezdés g) pontja szerint a szolgáltató az auditált hírközlő eszköz vonatkozásában gondoskodik arról, hogy az ügyfél kérésére az ügyfél számára lehetővé tegye az ügyfél-átvilágítással kapcsolatos adatoknak az adatkezelés céljának megfelelő ideig történő tartós tárolását és a tárolt adatok változatlan formában és tartalommal történő hiteles megjelenítését, vagy az ügyfél számára történő átadását.

Ebből a rendelkezésből nem derül ki egyértelműen, hogy mit ért a Tervezet szövege az „adatkezelés célja” alatt. A Hatóság azt javasolja, hogy az adatkezelés célja konkrétan kerüljön megnevezésre, akár a pénzmosás és terrorizmus finanszírozás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvényben (a továbbiakban: Pmt.) meghatározott adatkezelési célokra utalással.

2. A Tervezet 6. § (2) bekezdése szerint az ügyfél-átvilágítás biztonságos feltétele az, hogy az ügyfél a nem valós idejű ügyfél-átvilágítás feltételeit részletesen megismerje, és ahhoz kifejezetten hozzájáruljon. Az, hogy az ügyfél a nem valós idejű ügyfél-átvilágítás feltételeit megismerje, azaz az általános adatvédelmi rendelet¹ (a továbbiakban: GDPR) 13. cikkének megfelelően tájékoztatást kapjon a nem valós idejű ügyfél-átvilágítással kapcsolatban a személyes adatai kezeléséről, az elengedhetetlen feltétele a hozzájárulása érvényességének a GDPR 4. cikk 11.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet)

pontja szerint.

Ezen követelmények teljesítése azonban nem biztonsági feltétel, ezért célszerűbb lenne a „biztonságos” kifejezés helyett a „megfelelő” vagy más kifejezés használata.

A Hatóság fenti észrevétele vonatkozik a tervezet 12. § (4) bekezdésére is.

3. A Tervezet 8. § (1) bekezdése szerint a szolgáltató a nem valós idejű ügyfél-átvilágítás során az ügyfél által bemutatott okmány adatait összeveti nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartás vagy olyan nyilvántartás adataival, amelynek kezelőjétől törvény alapján adatigénylésre jogosult. Hasonlóan rendelkezik a valós idejű ügyfélátvilágítással kapcsolatban a Tervezet 14. § (5) bekezdése is.

A Hatóság ezzel kapcsolatban fenntartja a Nemzetgazdasági Minisztériumnak küldött, a Pmt.-vel kapcsolatos azon állásfoglalását, hogy ez a megfogalmazás túl általános, az adatforrások, nyilvántartások megjelölése nem kellően konkrét, amely sérti a GDPR 5. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti átláthatóság elvét. Az átláthatóság elve az adatkezelésre vonatkozó egyik legfontosabb alapelv, amely szorosan összefügg a tisztességes eljárás és az elszámoltathatóság követelményével. Az érintettek csak akkor tudnak tényleges kontrollt gyakorolni a személyes adatok, illetve azok kezelése felett, ha az adatkezelők átláthatóvá teszik számukra az adatkezelési folyamatokat. Ha az adatkezelést jogszabály rendeli el, úgy a jogalkotó felelőssége és kötelezettsége az adatkezelés átláthatóságának megteremtése.

Ezzel összhangban áll az Alkotmánybíróság 144/2008. (XI.26.) AB határozatának indokolása miszerint nem elegendő általánosságban meghatározni az adatigénylők körét, és nem elegendő általános felhatalmazást adni az adatigénylésre. A korábbi határozataival összhangban az Alkotmánybíróság ebben a határozatában is megállapította, hogy az adatok átadására és igénylésére vonatkozó részletes szabályokat, felhatalmazó rendelkezéseket az adatok kezelését elrendelő jogszabályban kell meghatározni.

Ebből kifolyólag a Hatóság szükségesnek látja azon nyilvántartások megnevezését a Tervezetben, amelyek adataival a szolgáltatók jogosultak összevetni az ügyfél-átvilágítás során az érintett által megadott adatokat.

4. A Tervezet 12. § (1) bekezdése bevezeti a valós idejű ügyfél-átvilágítás fogalmát, amelyet a 13. § (2) bekezdése újból bevezet. A 12. § (1)-(4) bekezdései szó szerint megegyeznek a 13. § (2)-(5) bekezdéseivel, így szükség van a 12. § és 13. § közötti összhang megteremtésére.

5. A Tervezet 12. § (2) bekezdése és a 13. § (3) bekezdése a szolgáltató vezetője, illetve foglalkoztatottja vonatkozásában ír elő adatkezelést. Eszerint a valós idejű ügyfél-átvilágítás során az annak céljára megfelelő helyiségbe belépő személyét, a helyiségből kilépő személyét, valamint a be- és kilépés időpontját visszakereshető módon rögzítenie kell a szolgáltatónak.

Ezen adatkezelés jogalapja a GDPR 6. cikk (1) bekezdés c) pontja, azaz az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban:

Infotv.) szerint kötelező adatkezelésnek minősül. Az Infotv. 5. § (3) bekezdése szerint kötelező adatkezelést törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott önkormányzati rendelet írhat elő figyelemmel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakra is. Bár a Tervezet elkészítésére az MNB a Pmt. 77. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazást, azonban az Infotv. és az Alaptörvény szerint törvény felhatalmazása alapján sem adható ki olyan rendelet, amely kötelező adatkezelést rendel el.

Ezen, a jogalkotóknak, jogszabály-előkészítőnek kötelezettséget megállapító rendelkezés ellenére azonban a magyar jogrendszerben számos olyan adatkezelést előíró, vagy – adatkezelést szükségessé tevő – közérdekű feladatot előíró jogszabályi rendelkezés van hatályban, amelyet nem törvényi vagy önkormányzati rendeleti jogforrás tartalmaz, tehát formailag nem felel meg az Infotv. 5. § (3) bekezdésének. A Hatóság nem támogatja az Infotv. és az Alaptörvény jogforrásokra vonatkozó rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyását, azonban ha mégis rendeletben kerül sor kötelező adatkezelés elrendelésére, úgy ebben az esetben a rendeletnek kell meghatároznia a kezelendő adatok fajtáit, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az adatkezelő személyét, valamint az adatkezelés időtartamát a GDPR szerinti átláthatóság elvével összhangban.

A Tervezet nem határozza meg, hogy a szolgáltatóknak hogyan és milyen módon kell elvégezniük az adatrögzítést, és a rögzített adatokat mennyi ideig kell tárolniuk, ezzel megsértve a GDPR szerinti átláthatóság követelményét.

6. A Pmt. 7. § (3) bekezdés a) pontja határozza meg, hogy a szolgáltatók a személyazonosság igazoló ellenőrzése érdekében mely dokumentumok bemutatását kell az ügyféltől megköveteljük. Ezt a kört a Tervezet 14. § (3) bekezdése leszűkíti, mivel a valós idejű ügyfél-átvilágításhoz szükséges dokumentumként a kártyaformátumú személyazonosító igazolványt vagy vezetői engedélyt nevesíti, holott a Pmt. 3. § 32. pontja szerint az útlevél is személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány. Kártyaformátumú személyazonosító igazolvánnyal vagy vezetői engedéllyel kizárólag magyar állampolgárok rendelkeznek, tehát a Tervezet 14. § (3) bekezdése ebben a formában közvetetten kizárja annak a lehetőségét, hogy külföldi állampolgár ügyfél azonosítására valós idejű ügyfél-átvilágítás keretében kerüljön sor.

Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy a Tervezet 7. § (3) bekezdése is „felhasznált okmányt” említ a nem valós idejű ügyfél-átvilágítás esetében, nem pedig kifejezetten kártyaformátumú személyazonosító igazolványt vagy vezetői engedélyt. A valós idejű ügyfél-átvilágítás során a szolgáltató nagyobb bizonyossággal tud meggyőződni az ügyfél kilétéről, mint a nem valós idejű ügyfél-átvilágítás során, így nem tűnik megfelelően alátámasztottnak ez a különbségtétel. A Tervezet 15. § (1) bekezdése is úgy rendelkezik, hogy a szolgáltató a valós idejű ügyfél-átvilágítás során az ügyfélre irányadó, Pmt. szerinti okiratok bemutatására hívja fel az ügyfelet. A Tervezet 14. § (3) bekezdése tehát nem csupán a Pmt. szabályainak, hanem önmagának is ellentmond. A Tervezet nem nevesít olyan okot, amely a Pmt. által meghatározott dokumentumok körének szűkítését, továbbá a külföldi állampolgárok valós idejű ügyfél-átvilágításból való kizárását indokolná, mely utóbbi az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének lehetőségét is felveti.

7. A Tervezet 14. § (6) bekezdés harmadik tagmondatának a jelen formájában nincs értelme.

Figyelemmel a Tervezet 16. § (1) bekezdés e) pontjára a Hatóság a következő szövegszerű módosítást javasolja: „(...) amely kódot az ügyfél a valós idejű ügyfél-átvilágítás befejezéséig a szolgáltató által választott kommunikációs csatornán küld vissza a szolgáltatónak.”

8. A Tervezet 24. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint a szolgáltató a megerősített eljárás során további információt szerez az ügyfélről. Ezen információszerezés elengedhetetlenül személyes adatok kezelésével jár természetes személy ügyfelek esetén.

A Tervezet 24. § (1) bekezdése úgy fogalmaz, hogy a szolgáltató az ott felsorolt intézkedéseket a megerősített eljárás során végrehajtja, azaz nem biztosít mérlegelési lehetőséget a szolgáltatóknak ezen adatok kezelése kapcsán, tehát az így beszerzett személyes adatok kezelésének jogalapja a GDPR 6. cikk (1) bekezdés c) pontja, az Infotv. szerint kötelező adatkezelésnek minősül. A kötelező adatkezelésre vonatkozó követelmények kapcsán a jelen vélemény 5. pontjában foglaltak irányadók.

A Tervezet nem határozza meg, hogy a szolgáltatók hogyan, milyen módon és forrásból szerezhetnek további, az ügyfélre vonatkozó információkat, amely – a 3. pontban kifejtetteknek megfelelően – sérti az GDPR szerinti átláthatóság követelményét.

A Hatóság szükségesnek tartja, hogy jogszabályi szinten kerüljenek meghatározásra az ügyfélről való információszerezés feltételei, körülményei és a jogalkotó megfelelő garanciákat építsen be a Tervezetbe a személyes adatok védelme érdekében. A Hatóság ellenzi, hogy a Tervezet elfogadása esetén a szolgáltatók rendeleti felhatalmazás alapján információt gyűjtsenek az ügyfeleikről, úgy, hogy annak körülményei, garanciái nem rendezettek a felhatalmazást adó rendeletben.

Amennyiben az MNB-nek további adatvédelmi tárgyú kérdései merülnek fel a Tervezettel kapcsolatban, a Hatóság további egyeztetés érdekében kész az együttműködésre.

Budapest, 2018. november „12”

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár